

Golebiowski T., Dudzik T. M., Lewandowska M., and Witek-Hajduk M. *Modele biznesu polskich przedsiębiorstw*. Warszawa: Szkoła Główna Handlowa, 2008.

Kotler, F., Katardzhaia, H., and Setiawan, I. *Marketing 4.0. Vid tradytsiinoho do tsyfrovoho* [Marketing 4.0. From Traditional to Digital]. Kyiv: KM-Buks, 2019.

Koźmiński, A. K. *Zarządzanie w warunkach niepewności: Podręcznik dla zaawansowanych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.

Lambin, J.-J. *Strategiczne zarządzanie marketingowe*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001.

Magrett, Dzh., Dzhonson, M., and Kristensen, K. *Transformatsiia biznes-modeli* [Business Model Transformation]. Moscow: Alpina Publisher, 2021.

Obłój, K. *Tworzywo skutecznych strategii: na styku starych i nowych regul konkurencji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002.

УДК 005.6
JEL: M11

МЕТРОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

©2021 КОТЛЯРОВА В. Г., БРАТІШКО Ю. С.

УДК 005.6
JEL: M11

Котлярова В. Г., Братішко Ю. С. Метрологічний менеджмент на промисловому підприємстві

Управління метрологічною діяльністю є невід'ємною складовою управління сучасним підприємством. Здійснення результативної та якісної метрологічної діяльності на підприємстві є запорукою того, що продукція, яка виробляється, відповідає технічним вимогам до неї. Тому визначення поняття та сутності метрологічного менеджменту є актуальним. Мета статті – визначення поняття та сутності метрологічного менеджменту і розробка схеми його застосування в управлінні метрологічною діяльністю підприємства. Визначено, що об'єктом метрологічного менеджменту є процеси вимірювання на промисловому підприємстві; предметом – сукупність технічних, технологічних та організаційних засобів, необхідних для реалізації процесів вимірювання. Запропоновано підхід до формування системи метрологічного менеджменту, який складається з двох підсистем: 1) формування системи метрологічного менеджменту, метою якої є організація методичного та ресурсного забезпечення процесів вимірювання на підприємстві; 2) функціонування системи метрологічного менеджменту, метою якої є забезпечення гарантії того, що продукція, яка виготовляється, відповідає технічним вимогам до неї. Складові системи пов'язані між собою через взаємозв'язок завдань. Розроблено схему застосування метрологічного менеджменту в управлінні метрологічною діяльністю промислового підприємства та методику оцінки якості її функціонування. Запропонований підхід дасть змогу підприємству не тільки побудувати систему метрологічного менеджменту, але й реалізувати його, що підвищить довіру споживачів до якості продукції та буде запорукою стійкого ринкового становища.

Ключові слова: метрологічний менеджмент, якість функціонування системи, технічні вимоги до продукції.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-212-219>

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Формул:** 3. **Бібл.:** 12.

Котлярова Вікторія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління, економіки та забезпечення якості у фармацевтичній, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: vgkotlarova@i.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6966-5631>

Братішко Юлія Сергіївна – кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри управління, економіки та забезпечення якості у фармацевтичній, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: bratishko@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3831-8722>

UDC 005.6
JEL: M11

Kotliarova V. H., Bratishko Yu. S. Metrological Management at an Industrial Enterprise

Management of metrological activity is an integral component of the management of a modern enterprise. Implementation of effective and high-quality metrological activity at the enterprise is a guarantee that the products manufactured meet the corresponding technical requirements. Therefore, definition of the concept and essence of metrological management is relevant. The article is aimed at defining the concept and essence of metrological management and developing a scheme of its application in the management of metrological activity of enterprise. It is determined that the object of metrological management is the measurement processes at an industrial enterprise; subject – aggregate of technical, technological and organizational means necessary for the implementation of the measurement processes. The authors propose the approach to the formation of a metrological management system, which consists of two subsystems: 1) formation of a metrological management system, the purpose of which is to organize methodological and resource provision of measurement processes at the enterprise; 2) operation of the metrological management system, the purpose of which is to ensure the guarantee that the manufactured products meet the corresponding technical requirements. The constituents of the system are interconnected through the relationship of tasks. The scheme of application of metrological management in the management of metrological activity of an industrial enterprise and a methodology for assessing the quality of its operation are developed. The proposed approach will allow enterprises not only to build a system of metrological management, but also to implement it, which will increase consumer confidence in the quality of products and will be the key to a stable market situation.

Keywords: metrological management, quality of system operation, technical requirements for products.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 12.

Kotliarova Victoria H. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, National Pharmaceutical University (53 Pushkinska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: vgkotlarova@i.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6966-5631>

Bratishko Yuliia S. – PhD (Pharmaceutics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, National Pharmaceutical University (53 Pushkinska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: bratishko@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3831-8722>

Управління зародилося приблизно сім тисяч років тому, але тільки з кінця XIX століття та особливо у XX столітті, з розвитком соціального ринкового господарства, воно виділилося в самостійну сферу знань, тобто в науку. Для характеристики процесів управління господарськими підприємствами зазвичай застосовують поняття «менеджмент». Проте науковці на цей час не дійшли одностайної думки щодо сутності цього поняття. Під ним розуміють: і вміння досягати поставленої мети, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей; і функцію, вид діяльності з керівництва людьми в найрізноманітніших організаціях та ін. За думкою авторів, менеджмент – це сукупність принципів, методів і засобів управління підприємством з метою досягнення встановлених ним цілей.

Управління промисловим підприємством здійснюється за низкою функцій: управління виробництвом, управління фінансами, управління інноваціями, управління персоналом тощо. Залежно від предмета управління розрізняють різні види менеджменту: виробничий менеджмент, фінансовий менеджмент, інноваційний менеджмент, менеджмент персоналу та ін.

Управління метрологічною діяльністю є невід'ємною складовою управління сучасним підприємством. Здійснення результативної та якісної метрологічної діяльності на підприємстві є запорукою того, що продукція, яка виробляється на ньому, відповідає технічним вимогам до неї. Тому визначення поняття та сутності метрологічного менеджменту є актуальним.

Питаннями розвитку менеджменту як науки та як функціональної підсистеми управління підприємством займалися багато вчених, зокрема: Альберт А., Козаченко А., Коултер М., Мазаракі А., Мескон М., Панченко О., Посилкіна О., Роббінс С. та ін. Але питанням формування та розвитку метрологічного менеджменту достатньої уваги приділено не було.

Мета дослідження – визначення поняття та сутності метрологічного менеджменту та розробка схеми його застосування в управлінні метрологічною діяльністю підприємства.

Основною метою метрологічної діяльності підприємства є забезпечення гарантії того, що його продукція відповідає технічним вимогам до неї. Для забезпечення такої гарантії на підприємстві необхідно застосовувати відповідний (функціональний) менеджмент – сукупність технічних, технологічних та організаційних засобів, методів і форм управління метрологічною діяльністю підприємства.

Основною характеристикою менеджменту є підхід до управління відповідним напрямком діяльності, який визначає вибір і використання всіх інших компонентів. Найбільш поширеною є думка, згідно з якою існують три наукові підходи до управління: підхід до управління як до процесу, системний підхід, ситуаційний підхід [1].

Суть *ситуаційного підходу* полягає в тому, що функції управління обираються та здійснюються по-різному залежно від ситуації. Цей підхід у метрологічному менеджменті не може бути застосований, адже здійснення процесів вимірювання регламентовано низкою стандартів.

Процесний підхід розглядає управління як неперервну серію взаємозв'язаних управлінських функцій, наприклад планування, організація, контроль, координація та ін.

При *системному підході* управлінська діяльність розглядається як низка функціонально обумовлених елементів, що витікають один з іншого, – не як «одновимірне» явище, а як багатовекторний набір дій, що забезпечує взаємозв'язок внутрішнього середовища організації з її зовнішнім довкіллям. Щодо метрологічної діяльності, то для управління нею доцільно використовувати дуалізм підходів: поєднання системного та процесного підходів [2].

Входом системи управління метрологічною діяльністю повинні бути технічні вимоги до продукції підприємства, виходом – гарантія того, що вона відповідає цим вимогам (рис. 1а). За думкою авторів, для реалізації метрологічної діяльності необхідно застосовувати метрологічний менеджмент, який складається з двох підсистем: формування системи метрологічного менеджменту та функціонування системи метрологічного менеджменту (рис. 1б).

Характеристику системи метрологічного менеджменту промислового підприємства наведено в табл. 1.

Таким чином:

- ✦ об'єктом метрологічного менеджменту є процеси вимірювання на промисловому підприємстві;
- ✦ предметом метрологічного менеджменту є сукупність технічних, технологічних та організаційних засобів, необхідних для реалізації процесів вимірювання.

Метрологічний менеджмент складається з двох підсистем, кожна з яких має свою мету, завдання, елементи. Причому, система формування є керуючою стосовно системи функціонування метрологічного менеджменту. Вони поєднуються через взаємозв'язки завдань (рис. 2).

Принципи побудови системи метрологічного менеджменту збігаються з принципами побудови системи управління якістю. Це пояснюється тим, що система метрологічного менеджменту є складовою системи управління якістю [11].

Структура кожної системи формується під впливом її завдань. Система формування метрологічного менеджменту складається з: технічної, технологічної, кадрової та організаційної підсистем.

Технічна підсистема складається із сукупності засобів вимірювальної техніки та робочих еталонів

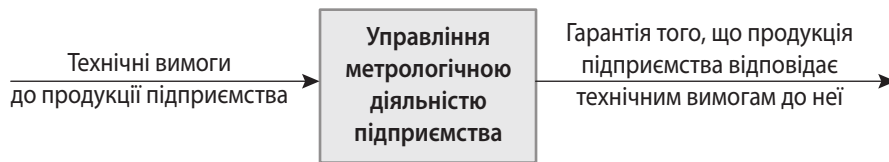

Рис. 1а. Вхід і вихід системи управління метрологічною діяльністю промислового підприємства

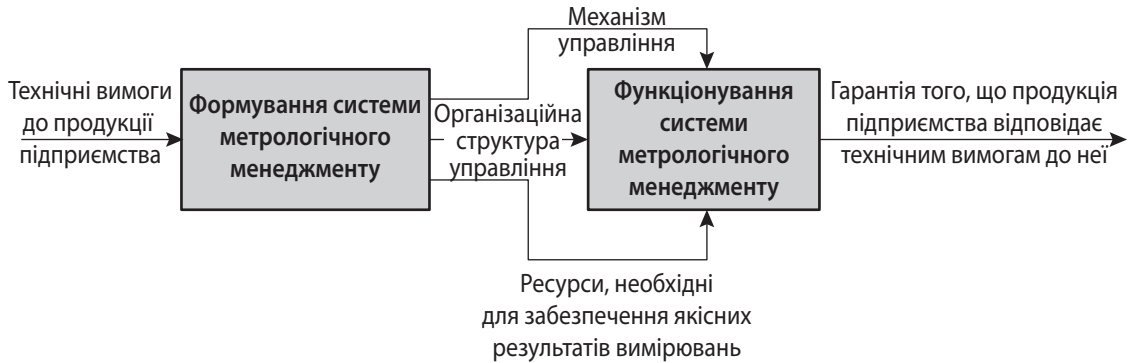

Рис. 1б. Схема складових системи метрологічного менеджменту промислового підприємства

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 1

Характеристика системи метрологічного менеджменту промислового підприємства

Ознака системи	Формування системи метрологічного менеджменту	Функціонування системи метрологічного менеджменту
1	2	3
Мета	Організація методичного та ресурсного забезпечення процесів вимірювання на підприємстві	Забезпечення гарантії того, що продукція, яка виготовляється на підприємстві, відповідає технічним вимогам до неї
Завдання	<p>Ідентифікація процесів вимірювання, необхідних для підтвердження відповідності виготовленої продукції технічним вимогам.</p> <p>Ідентифікація процесів забезпечення відповідності засобів вимірювальної техніки (ЗВТ) вимогам, що відповідають його призначенню.</p> <p>Визначення ресурсів, необхідних для забезпечення якісних результатів вимірювання, для підтвердження відповідності продукції та послуг вимогам.</p> <p>Розробка системи показників якості функціонування метрологічної системи та методики оцінювання її відповідності за показниками результативності й ефективності</p>	<p>Аналіз і встановлення раціональної номенклатури вимірюваних параметрів і оптимальних норм точності вимірювань при контролі показників якості продукції, параметрів технологічних процесів, контролю параметрів технологічного обладнання.</p> <p>Організація та забезпечення метрологічного обслуговування ЗВТ.</p> <p>Здійснення нагляду за контрольним, вимірювальним і випробувальним обладнанням у реальних умовах експлуатації, за дотриманням встановлених метрологічних правил і норм.</p> <p>Організація та забезпечення метрологічного обслуговування випробувального обладнання: облік, атестація відповідно до встановлених вимог, ремонт.</p> <p>Організація та забезпечення метрологічного обслуговування засобів допускового контролю: облік, атестація, повірка, калібрування, налагодження.</p> <p>Організація та забезпечення метрологічного обслуговування вимірювальних каналів вимірювальних систем: облік, атестація, повірка, калібрування, налагодження.</p> <p>Організація та виконання особливо точних вимірювань.</p> <p>Забезпечення достовірного обліку витрат матеріальних, сировинних і паливно-енергетичних ресурсів.</p> <p>Упровадження сучасних методів і засобів вимірювань, автоматизованого контрольованого вимірювального обладнання, вимірювальних систем.</p> <p>Розрахунок фактичних показників якості функціонування системи метрологічного менеджменту</p>

1	2	3
Підсистеми	Керуюча	Керована
Принципи побудови	Орієнтація на споживача Лідерство Залучення персоналу Процесний підхід Системний підхід до менеджменту Постійне поліпшення Підхід до прийняття рішень на основі фактів Взаємовигідні відносини з постачальниками	
Елементи	Технічна підсистема Технологічна підсистема Кадрова підсистема Організаційна підсистема	Планування Контроль Координація Звітність Бюджетування
Механізм взаємодії між елементами	ДСТУ 3561.0-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Основні одиниці фізичних величин Міжнародної системи одиниць. Основні положення, назви та позначення [3]. ДСТУ 3561.1-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Похідні одиниці фізичних величин Міжнародної системи одиниць. Основні поняття, назви та позначення [4]. ДСТУ 3561.2-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Фізичні сталі та характеристичні числа [5]. ДСТУ 3215-95 Метрологія. Метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки. Організація та порядок проведення [6]. ДСТУ 3400-2000 Метрологія. Державні випробування засобів вимірювальної техніки. Основні положення, організація, порядок проведення і розгляду результатів [7]. ДСТУ 2708-99 Метрологія. Повірка засобів вимірювальної техніки. Організація та порядок проведення [8]. ДСТУ 3989-2000 Метрологія. Калібрування засобів вимірювальної техніки. Основні положення, організація, порядок проведення та оформлення результатів [9]. ДСТУ ISO 10012: 2005 Системи керування вимірюваннями. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання [10]	

Джерело: авторська розробка.

фізичних величин. Завданням цієї підсистеми є вибір відповідних ЗВТ та їх підготовка до застосування – здійснення сукупності операцій, необхідних для гарантування того, що вимірювальне обладнання відповідає метрологічним вимогам щодо його використання за призначенням. Причому, якщо щодо ЗВТ, які використовуються в законодавчо регульованій метрології, ці операції регламентовані відповідними документами [6–9], то щодо ЗВТ, які не використовуються в законодавчо регульованій метрології, таких вимог немає. Але відповідно до вимог ISO 10012, все вимірювальне обладнання в рамках системи керування вимірюванням, яке використовується з метою підтвердження відповідності продукції, повинно мати підтвердження того, що воно відповідає метрологічним вимогам щодо його використання за призначенням [12].

Технологічна підсистема – сукупність методів і методик проведення вимірювань. Основне завдання підсистеми – забезпечення єдності вимірювань виробничих процесів. У низці галузей це досягається валідацією методик – експериментальним доказом того, що методика придатна для вирішення встановлених завдань.

Кадрова підсистема включає персонал, який безпосередньо займається метрологічним підтвер-

дженням, сукупність кваліфікаційних вимог до нього, програми підвищення його кваліфікації.

Організаційна підсистема – створення формальної структури, в рамках якої обирається форма управління (централізована чи децентралізована) та розподіляються обов'язки і передаються повноваження.

На основі ідентифікації ознак системи метрологічного менеджменту запропоновано схему його застосування в управлінні метрологічною діяльністю промислового підприємства (рис. 3).

Для оцінки якості функціонування системи метрологічного менеджменту пропонується розраховувати показник результативності. Це пояснюється тим, що метою метрологічної діяльності є гарантування того, що продукція підприємства відповідає технічним вимогам до неї. Таким чином, результативності метрологічної діяльності промислового підприємства може бути два: «так» – у разі відповідності та «ні» – в разі невідповідності продукції технічним вимогам. Для оцінки пропонується використовувати:

- ✦ у разі відповідності продукції технічним вимогам до неї – 1 бал;
- ✦ у разі невідповідності продукції технічним вимогам до неї – 0 балів.

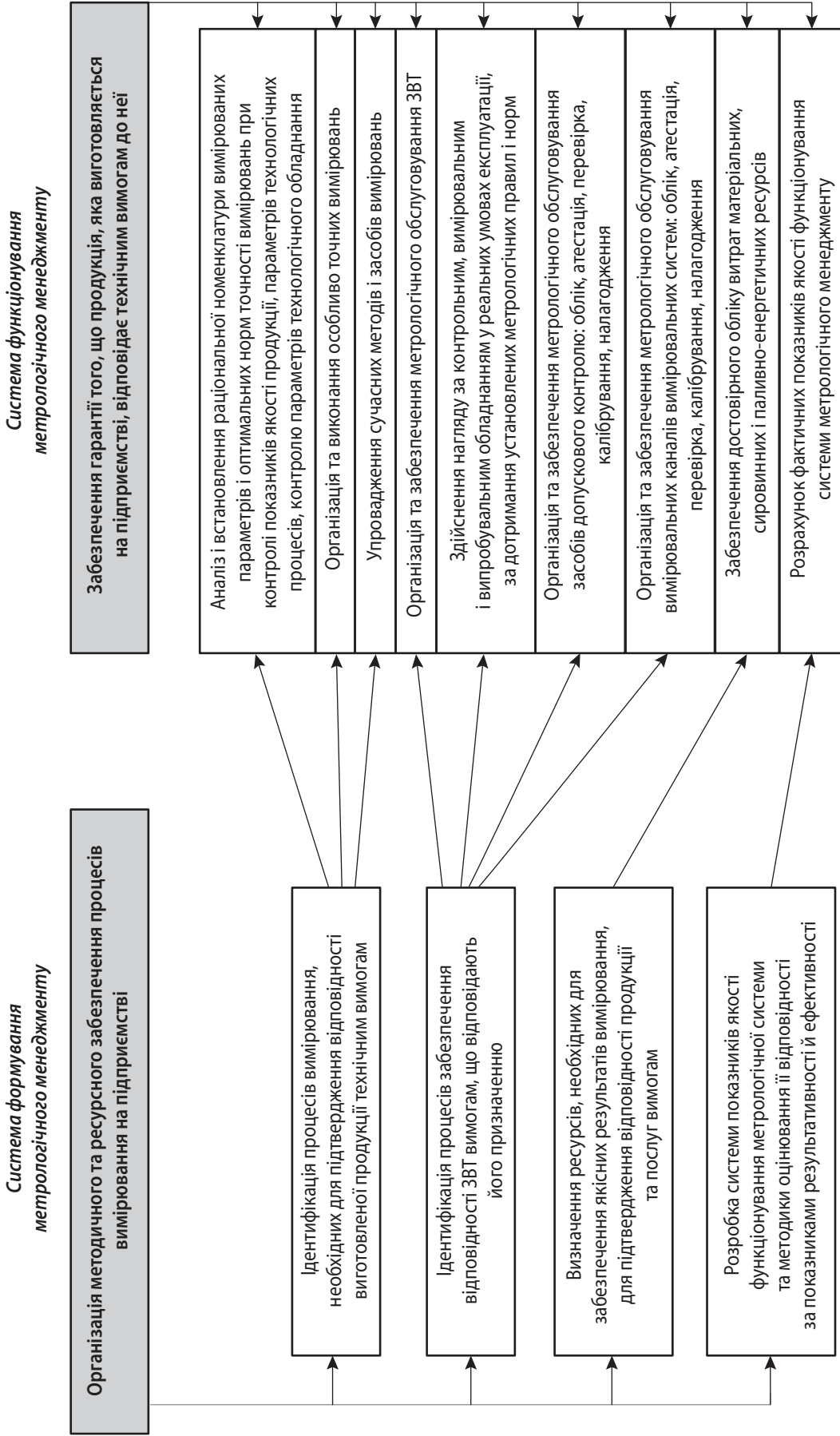

Рис. 2. Взаємозв'язок систем метрологічного менеджменту

Джерело: авторська розробка.

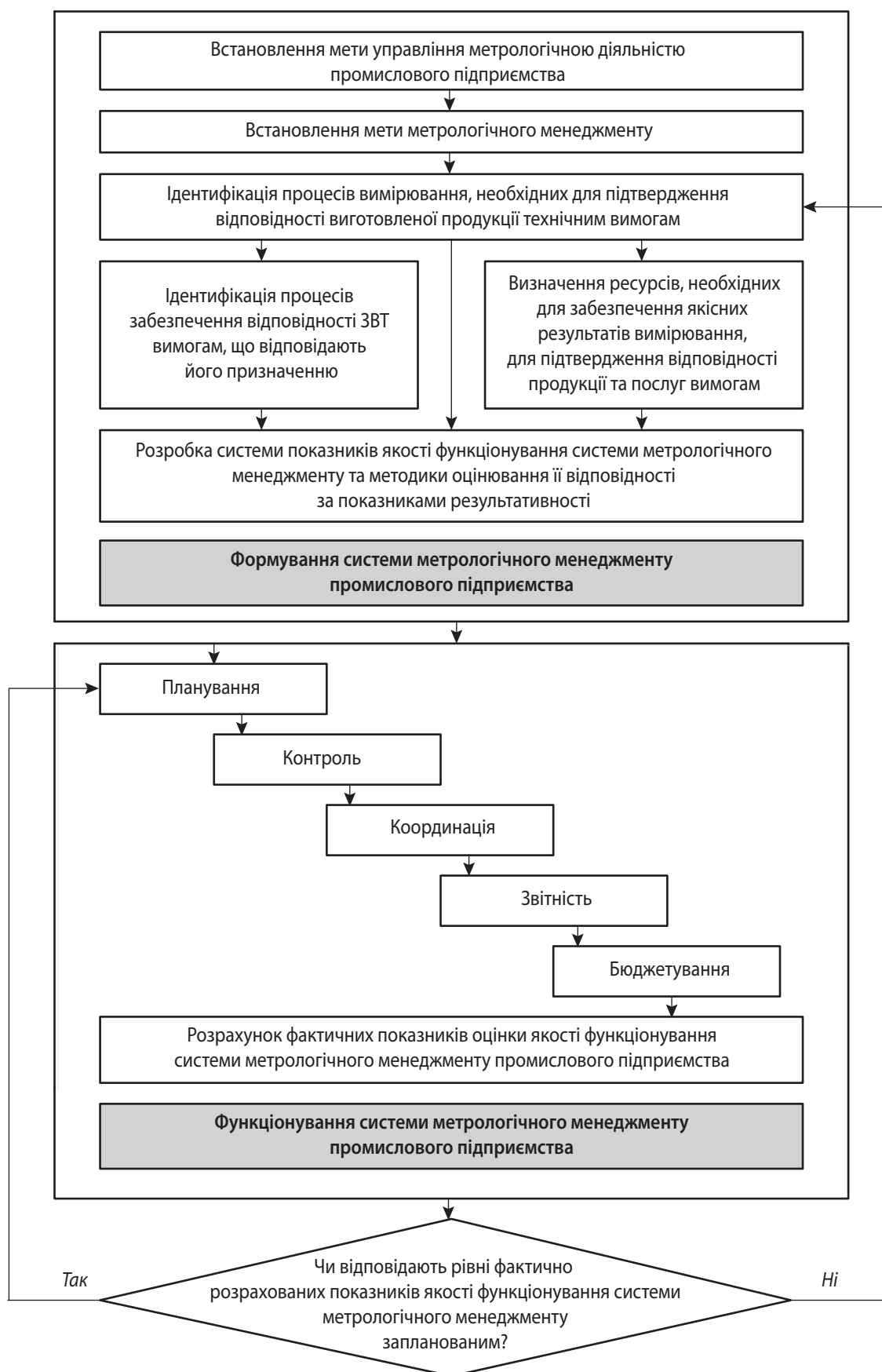

Рис. 3. Схема застосування метрологічного менеджменту в управлінні метрологічною діяльністю промислового підприємства

Оцінку відповідності варто проводити за кожною номенклатурною групою товарної продукції в розрізі асортиментних груп за формулою:

$$P = P_1 + P_2 + \dots + P_n, \quad (1)$$

де n – кількість номенклатурних груп товарної продукції підприємства;

P_n – результативність метрологічної діяльності за номенклатурною групою, розраховується за формулою:

$$P_n = \sum_{j=1}^m A_j, \quad (2)$$

де j – кількість асортиментних позицій у n -номенклатурній групі;

A_j – результативність метрологічної діяльності за асортиментною позицією в розрізі номенклатурної групи товарної продукції.

Запланований рівень показника результативності метрологічної діяльності підприємства ($P_{пл}$) повинен дорівнювати сумі асортиментних позицій товарної продукції. Фактичний ($P_{ф}$) – сумі асортиментних позицій товарної продукції, яка відповідає технічним вимогам до неї.

Для оцінки метрологічної діяльності розраховується коефіцієнт результативності (k^p) за формулою:

$$k^p = \frac{P_{ф}}{P_{пл}}. \quad (3)$$

Оцінку результативності діяльності пропонується проводити за шкалою Харрінгтона. Якщо $0,8 < k^p < 1$, метрологічна діяльність промислового підприємства результативна. Але у випадку, коли коефіцієнт результативності менше одиниці, необхідно проводити аудит метрологічної діяльності за кожною номенклатурною групою та розробляти заходи щодо підвищення її результативності за ними. Якщо $k^p < 0,8$, метрологічну діяльність пропонується визначати нерезультативною. Цей показник означає, що понад 20% товарної продукції не відповідають технічним умовам. Тобто, згідно із Законом України «Про захист прав споживачів» її взагалі не можна виробляти та реалізувати.

ВИСНОВКИ

Таким чином, запропонований підхід дасть змогу підприємству не тільки побудувати систему метрологічного менеджменту, але й реалізувати його, що підвищить довіру споживачів до якості продукції та буде запорукою стійкого ринкового становища. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Веснин В. Р. Менеджмент : учебник. 3-е изд., перераб. и доп. М. : ТК Велби ; Изд-во «Проспект», 2006. 504 с.
2. Друкер П. Ф. Энциклопедия менеджмента / пер. с англ. М. : Вильямс, 2004. 432 с.
3. ДСТУ 3561.0-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Основні одиниці фізичних величин Міжнарод-

ної системи одиниць. Основні положення, назви та позначення. URL: https://dnaop.com/html/29587/doc-ДСТУ_3651.0-97

4. ДСТУ 3561.1-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Похідні одиниці фізичних величин Міжнародної системи одиниць. Основні поняття, назви та позначення. URL: https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_365_1_97.pdf
5. ДСТУ 3561.2-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Фізичні сталі та характеристичні числа. URL: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=52158
6. ДСТУ 3215-95 Метрологія. Метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки. Організація та порядок проведення. ГКДЖ http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=57927
7. ДСТУ 3400-2000 Метрологія. Державні випробування засобів вимірювальної техніки. Основні положення, організація, порядок проведення і розгляду результатів. URL: http://dtp.lg.ua/Dokumentacija%20i%20oformlenie/DSTU_3400-2006_Derzhavny_vyprobuvannja_ZVT.pdf
8. ДСТУ 2708-99 Метрологія. Повірка засобів вимірювальної техніки. Організація та порядок проведення. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=26290
9. ДСТУ 3989-2000 Метрологія. Калібрування засобів вимірювальної техніки. Основні положення, організація, порядок проведення та оформлення результатів. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=69289
10. ДСТУ ISO 10012: 2005 Системи керування вимірюваннями. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання. URL: https://lab.biz.ua/apps/dstu_iso_10012.pdf
11. ДСТУ ISO 9000: 2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000: 2015, IDT). URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209000.pdf>
12. Дзябенко О. М. Метрологічна діяльність на підприємстві. *Метрологія та прилади*. 2020. № 2. С. 40–43. DOI: 10.33955/2307-2180(2)2020.40-43

REFERENCES

- “DSTU 2708-99 Metrolohiia. Povirka zasobiv vymiriuvalnoi tekhniki. Orhanizatsiia ta poriadok provedennia” [DSTU 2708-99 Metrology. Calibration of Measuring Equipment. Organization and Procedure]. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=26290
- “DSTU 3215-95 Metrolohiia. Metrolohichna atestatsiia zasobiv vymiriuvalnoi tekhniki. Orhanizatsiia ta poriadok provedennia” [DSTU 3215-95 Metrology. Metrological Certification of Measuring Equipment. Organization and Procedure]. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=57927
- “DSTU 3400-2000 Metrolohiia. Derzhavni vyprobuvannia zasobiv vymiriuvalnoi tekhniki. Osnovni polozhennia, orhanizatsiia, poriadok provedennia i rozhladu rezultativ” [DSTU 3400-2000 Metrology. State Tests of Measuring Equipment. Basic Provisions, Organization, Procedure for Conducting and Reviewing the Results].

http://dtp.lg.ua/Dokumentacija%20i%20oformlenie/DSTU_3400-2006_Derzhavny_vyprobuvannja_ZVT.pdf
“DSTU 3561.0-97 Metrolohiia. Odynytsi fizychnykh velychyn. Osnovni odynytsi fizychnykh velychyn Mizhnarodnoi systemy odynyts. Osnovni polozhennia, nazvy ta poznachennia” [DSTU 3561.0-97 Metrology. Units of Physical Quantities. Basic Units of Physical Quantities of the International System of Units. Basic Provisions, Names and Symbols]. https://dnaop.com/html/29587/doc-DCTY_3651.0-97
“DSTU 3561.1-97 Metrolohiia. Odynytsi fizychnykh velychyn. Pokhidni odynytsi fizychnykh velychyn Mizhnarodnoi systemy odynyts. Osnovni poniattia, nazvy ta poznachennia” [DSTU 3561.1-97 Metrology. Units of Physical Quantities. Derived Units of Physical Quantities of the International System of Units. Basic Concepts, Names and Symbols]. https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_365_1_97.pdf
“DSTU 3561.2-97 Metrolohiia. Odynytsi fizychnykh velychyn. Fizychni stali ta kharakterystychni chysla” [DSTU 3561.2-97 Metrology. Units of Physical Quantities. Physical Steels and Characteristic Numbers]. http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=52158
“DSTU 3989-2000 Metrolohiia. Kalibruvannia zasobiv vymiriuvannoï tekhniky. Osnovni polozhennia, orhani-

zatsiia, poriadok provedennia ta oformlennia rezul'tativ” [DSTU 3989-2000 Metrology. Calibration of Measuring Equipment. Basic Provisions, Organization, Procedure and Results]. http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=69289
“DSTU ISO 10012: 2005 Systemy keruvannia vymiriuvanniamy. Vymohy do protsesiv vymiriuvannia ta vymiriuvannoï obladnannia” [DSTU ISO 10012: 2005 Measurement Control Systems. Requirements for Measuring Processes and Measuring Equipment]. https://lab.biz.ua/apps/dstu_iso_10012.pdf
“DSTU ISO 9000: 2015 Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk terminiv (ISO 9000: 2015, IDT)” [DSTU ISO 9000: 2015 Quality Management Systems. Basic Provisions and Glossary of Terms (ISO 9000: 2015, IDT)]. <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209000.pdf>
Druker, P. F. *Entsiklopediya menedzhmenta* [Encyclopedia of Management]. Moscow: Vilyams, 2004.
Dziabenko, O. M. “Metrolohichna diialnist na pidpriemstvi” [Metrological Activity At the Enterprise]. *Metrolohiia ta prylady*, no. 2 (2020): 40-43.
DOI: 10.33955/2307-2180(2)2020.40-43
Vesnin, V. R. *Menedzhment* [Management]. Moscow: TK Velbi ; Izd-vo «Prospekt», 2006.

УДК 330.16
JEL: D03; D23; D81; M19

АНАЛІЗ РИЗИКУ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З УРАХУВАННЯМ ПОВЕДІНКОВОГО ПІДХОДУ

©2021 МАТВЄЄВА О. М., БОНДАРЕНКО О. М., ДУКСЕНКО О. П.

УДК 330.16
JEL: D03; D23; D81; M19

Матвєєва О. М., Бондаренко О. М., Дуксенко О. П. Аналіз ризику в процесі прийняття управлінських рішень з урахуванням поведінкового підходу

Метою статті є дослідження сутності ризику в процесі прийняття управлінських рішень з урахуванням поведінкового підходу та виявлення причин його виникнення. У статті проведено дослідження ризику, структуроване відповідно до двох дихотомій: ризик/надійність і ризик/небезпека. При цьому поняття ризику управлінського рішення означає складний комплекс альтернатив, у ході аналізу яких виникає необхідність прийняття рішення. Протилежна сторона в кожному випадку виступає лише як поняття рефлексії, чия функція — прояснити, що ж у конкретному випадку акцентується в самому ризику: проблема точності вимірювання в першому випадку або ступінь відповідальності власне за збиток — у другому. Щодо обох відмінностей виявлено, що вільного від ризику управлінського рішення не існує. Доведено, що поняття ризику в процесі прийняття управлінських рішень з урахуванням поведінкового підходу слід протиставляти поняттю надійності. Науковий підхід до визначення надійності представлено в твердженні, що абсолютна надійність недосяжна. Наведено феномен обгрунтованого ризику в процесі прийняття управлінських рішень з урахуванням поведінкового підходу, який є частиною загальної проблеми, що вивчається вченими-економістами та термінологічно фіксується як «обгрунтована господарська діяльність». Елементом такої діяльності є прийняття управлінських рішень. Запропоновано дослідження ризиків, що мають імовірність виникнення у процесі прийняття управлінських рішень з урахуванням поведінкового підходу, на якісному та кількісному рівнях. При цьому доведено, що саме кількісне дослідження ризиків, виявлених на якісному рівні, є основною метою аналізу ризиків згідно з теорією прийняття рішення за наявності ризику.

Ключові слова: управління, поведінкова економіка, управлінські рішення, ризик, процес прийняття управлінських рішень.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-219-225>

Бібл.: 8.

Матвєєва Ольга Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03058, Україна)

E-mail: 0970607292@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7648-6065>

Researcher ID: U-1074-2018

Бондаренко Ольга Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03058, Україна)

E-mail: bondarenko_olga_@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6546-7336>

Researcher ID: I-5077-2018